

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Szöllősi József ügyvéd által képviselt felperesnek a személyesen eljár alperes ellen személyhez fűződő jog megsértésének megállapítása és járulékai iránt a Fővárosi Bíróság előtt 19.P.29.311/2004. számon megindult és a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.262/2007/3. számú jogerős ítéletével befejezett perében a felperes által 18. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem tárgyában meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit részben hatályon kívül helyezi, az első fokú ítéletet részben megváltoztatja és megállapítja: az alperes azzal is megsértette a felperes jóhírnevét, hogy egykori ügynöki tevékenységét abban a hamis színben tüntette fel, hogy a felperes miatt végezték ki Szirmai Ottót. A jogerős ítélet egyéb rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 20.000 (húszezer) forint együttes első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 36.000 (harminchatezer) forint felülvizsgálati eljárási illetékből 18.000 (tizennyolcezer) forintot a felperes, 18.000 (tizennyolcezer) forintot az alperes köteles az államnak, külön felhívásra, megfizetni.

Ez ellen az ítélet ellen jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A jogerős ítélet megállapította: az alperes azzal, hogy a .. című napilapnak adott interjújában, amely a lap 2004. június 19-i számában jelent meg, olyan hamis látszatot keltett, hogy a felperes az 1957-ben történt beszervezését követően még a nyilatkozat

időpontjában is az állambiztonsági szerveknek dolgozna, megsértette a felperes jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogait. Az alperest a további jogsértéstől eltiltotta és kötelezte, hogy 15 napon belül a megállapított jogsértésért magánlevélben fejezze ki sajnálkozását a felperesnek. Feljogosította a felperest e nyilatkozat nyilvánosságra hozatalára. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Úgy rendelkezett, hogy a peres felek a perrel felmerült első fokú költségeiket maguk viselik.

A jogerős ítélet alapjául szolgáló tényállás lényegi tartalma szerint a .. című napilap 2004. június 19-i számában az alperessel készített interjú jelent meg „A sofőr volt a besúgó” címmel, „... a visszavonulásról és a visszatartott iratokról” alcímmel. Az interjúban az alperes a közéleti szerepléstől való visszavonulásának indokait tárta a nyilvánosság elé. Ennek keretében előadta, hogy a .. Szövetségének elnökeként kellemetlen helyzetbe került, mert a volt sofőrjéről, „ .. ”-ről (a felperesről) kiderült, hogy „Prohászka” fedőnéven ügynök volt. Ennek bizonyítására egy 1957. december 17-i keltezésű, az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárából származó, a felperes ügynöki tevékenységét értékelő dokumentumot mutatott fel, amelyből a cikk az alábbiakat ismertette: P.J. a Tűzoltó utcai ellenforradalmi csoport tagja volt ..., az ellenforradalom után az ifjúsági párt megalakulásán részt vett. 1956. decemberében őrizetbe lett véve, ügye ki lett vizsgálva és a vizsgálat befejeztével felvetődött a beszervezési lehetősége, amelyet végrehajtottam 1957. márciusában. Ettől az időtől kezdve részünkre dolgozik”. Erre az alperes megjegyezte, hogy 1957. márciusától mai napig. Tovább idézve a dokumentumot, a cikk az alábbiakat közölte: „Munkája igen eredményes. Jelentései alapján ez ideig egy halálos ítélet, egy fegyverrejtegetés - jelenleg van bírósági tárgyalás alatt -, három internálás és négy preventív őrizetbe vétel történt”. Az újságíró kérdésére, hogy ez alapján kivégeztek-e valakit, az alperes közölte: „Igen, Szirmai Ottót, aki Angyal Pista mellett harcolt a Tűzoltó utcában. Mind a kettőt mellőlem akasztották”. Végül az alperes közölte, hogy a felperes „Többet ártott, mint használt és letagadta a közbűntényeit”, illetve „már a börtönben beszervezték”.

A felperes keresete alapján eljáró bíróságok azt vizsgálták, hogy az alperes az újságcikkben foglalt nyilatkozatával megsértette-e a felperesnek a Ptk. 78. §-ban védett jóhírnevét. Az iratokhoz csatolt levéltári iratok alapján a jogerős ítélet megállapította, hogy az alperes a felperes 1957-es ügynöki beszervezésével kapcsolatban valótlán tényként állított. Bizonyítottnak találta a jogerős ítélet azt is, hogy a felperes 1963-64-es években is ügynöki tevékenységet folytatott. Ugyanakkor azt a tény, hogy a felperes egészen az interjú készítéséig ügynökként működött az állambiztonsági szervek javára, az alperes nem bizonyította. Ezért

e valótlan és sértő tény állításával az alperes megsértette a felperes jóhírnevét.

A keresetet ezt meghaladóan elutasító ítélet indokolása szerint a bírósági eljárás kereteit meghaladja annak történeti vizsgálata, hogy a felperes ügynöki tevékenységének a levéltári anyagból megismert, a megbízó általi értékelése való tényeken alapult-e. Ugyanígy nem találta jogsértőnek a jogerős ítélet az alperesnek azt az állítását sem, hogy a felperes miatt végeztek ki egy Szirmai Ottó nevű személyt, mert köztudomású ténynek tekintette, hogy az adott korszak halálos ítéletei nem csak a nyomozás során vagy a tárgyaláson előadott és a tanúk által nyíltan felvállalt vallomásokon alapultak. Annak eldöntése, hogy Szirmai Ottót miért ítélték el, nem lehet a perbeli jogvita tárgya. Az alperesnek az az álláspontja, hogy „a felperes többet ártott, mint használt”, véleménynyilvánításnak, értékelésnek minősült, amely miatt jogsértés megállapításának nincs helye. A felperes az alperes tagadásával szemben nem bizonyította, hogy közölte az alperessel köztörvényes elítéléseit. Ezért e tény állításával sem sértette meg az alperes a felperes személyhez fűződő jogát.

Mindezekre tekintettel a jogerős ítélet a Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pont alapján a jogsértést megállapította, a b) pont alapján az alperest a további jogsértéstől eltiltotta és a c) pont szerint kötelezte az alperest megfelelő elégtétel adására. Alaptalannak találta ugyanakkor a jogerős ítélet a felperes nem vagyoni kártérítés megfizetésére irányuló keresetét is. Önmagában a jogsértés tárgyi súlyára és a felperes csekély mértékű pernyertességére tekintettel a jogerős ítélet nem találta bizonyítottnak, hogy a felperes a jogsértéssel okozati összefüggésben olyan hátrányt szenvedett, amely kárigényét megalapozta volna.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, kérve annak hatályon kívül helyezését és a keresetének megfelelő ítélet meghozatalát. Arra hivatkozott, hogy beszervezésének kényszerítő körülményeit feltárta, így a beszerzése miatt is meg kellett volna állapítani a jogsértést. Állította, hogy a cikk Szirmai Ottó kivégzésével kapcsolatban személyére vonatkozó valótlan tényt állított, amely miatt a jogsértés megállapítását a jogerős ítélet jogszabálysértően mellőzte. Vitatta azt, hogy 1963-64-es években is ügynöki tevékenységet végzett volna.

Az alperes a jogerős ítélet hatályban való fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem részben, az alábbiak szerint alapos.

A jogerős ítélet a kereset elbírálásához szükséges mértékben a tényállást helyesen állapította meg és érdemben helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy az alperesnek a felperes 1957-es ügynöki beszervezésével kapcsolatos állításai a valóságnak megfeleltek, azaz a felperes beszervezésével kapcsolatos tényközlés nem sértette a felperes jóhírnevét. Az alperes a valóságnak megfelelően, a rendelkezésre álló levéltári iratok által bizonyítottan állította azt is, hogy a felperes tevékenységét az állambiztonsági szervek eredményesnek minősítették. A felperes ügynöki tevékenységének végrehajtásával kapcsolatban azonban az alperes az interjúban további tényeket nem közölt, ezért a való tényt nem tüntette fel hamis színben azáltal, hogy nem tért ki arra a körülményre, mely szerint esetenként a felperes értesítette az általa megfigyelt személyeket a megfigyelés tényéről.

A sajtóközleményben az alperes a felperes 1957-es beszerzéséhez azt a megjegyzést fűzte, hogy a „mai napig”, tehát a riport megjelenésének idejéig végzi ügynöki tevékenységét. Arra azonban az alperes a levéltári iratok ismeretében sem tért ki, hogy az 1960-as elítélését követően a felperest ismét beszervezték és 1963-64-ben ugyancsak ügynöki tevékenységet fejtett ki más fedőnéven. A jogerős ítélet által megállapított fenti tényeket azonban a per adatai igazolják. A jogerős ítélet ugyanakkor a jogsértést a „mai napig” történő ügynöki tevékenység végzésének állítása miatt megállapította. Az ügynöki tevékenység végzésének időtartamát illetően ezért a felperes alaptalanul kért további személyiségvédelmet.

A jogerős ítélet azonban tévesen jutott arra a következtetésre, hogy Szirmai Ottó nevű személy kivégzésének a felperes ügynöki tevékenységével való kapcsolatba hozásával sem követett el az alperes jogsértést. Az a közlés, mely szerint Szirmai Ottót kifejezetten a felperes ügynöki tevékenysége miatt végezték ki, határozott tényállítás. E tény valóságát a Pp. 164. § (1) bekezdés alapján az alperesnek kellett volna bizonyítania. Az alperes azonban ezzel kapcsolatos bizonyítást nem ajánlott fel, és e tényállítás valósága azon az alapon sem állapítható meg, hogy a felperes tevékenységét értékelő állambiztonsági iratok szerint egy (meg nem nevezett) személy kivégzését „eredményezte” a beszervezett felperes ügynöki tevékenysége. Ennek az ismeretlen személynek Szirmai Ottóval való azonosítására a perben semmilyen adat nem áll rendelkezésre.

Ezért az alperes a felperes ügynöki beszerzését és az állambiztonsági szervek értékelését abban a hamis színben tüntette fel, hogy az közvetlenül eredményezte Szirmai Ottó elítélését és kivégzését. Ezáltal az alperes a való tényt, a felperes ügynöki tevékenységét hamis színben tüntette fel, amellyel ugyancsak megsértette a felperesnek a Ptk. 78. §-ában védett jóhírnevét.

A felperes - bár keresetében az alperes nyilatkozatának azt a kitételét is kifogásolta, amely szerint „tevékenységével többet ártott, mint használt” és „letagadta a közbűntényeit” - felülvizsgálati kérelmében a keresetet ebben a részben is elutasító jogerős ítélet jogszabálysértő jellegére értékelhető felülvizsgálati indokot nem adott elő. Ezért a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet ezen rendelkezéseit nem érintette.

A jogerős ítéletnek a körülmények mérlegelésén alapuló az a döntése, amely szerint a megállapított jogsértéssel okozati összefüggésben a felperes nem vagyoni kártérítést megalapozó hátrány bekövetkezését nem bizonyította, arra tekintettel is helyes, hogy a Legfelsőbb Bíróság egy további kitétel vonatkozásában is megállapította az alperes terhére a jóhírnév megsértését. A felperes felülvizsgálati kérelmében ugyanis a nem vagyoni kárigény elutasításával kapcsolatos jogszabálysértés megállapítását megalapozó indokot nem adott elő.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdés alapján részben hatályon kívül helyezte, és a Pp. 253. § (2) bekezdés megfelelő alkalmazásával az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatva, a jogsértés elkövetését Szirmai Ottó kivégzésével kapcsolatos tényállítás tekintetében is megállapította. Egyebekben a per fő tárgya tekintetében a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit a Pp. 275. § (3) bekezdés alapján hatályában fenntartotta.

A jogi képviselő nélkül eljáró, részben pervesztes alperes a Pp. 81. § (1) bekezdés alapján köteles a lerótt kereseti és fellebbezési illetékekkel, valamint a jogi képviselettel felmerült első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási rész költséget a felperesnek megtéríteni.

A tárgyi illeték-feljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a felek pereszteségük arányában kötelesek az államnak a 6/1986. (VI.26.) IM.r. 13. § (2) bekezdés alapján megtéríteni.

Budapest, 2008. május 21.

Dr. Völgyesi Lászlóné sk. a tanács elnöke, dr. Mészáros Máttyás sk. előadó bíró, dr. Csentericsné dr. Ágh Bíró Ágnes sk. bíró

A kiadmány hitelül:

Vné

tisztviselő